

เครื่องประดับเงินชนเผ่าคะฉิ่น บ้านใหม่สามัคคี: ความสวยงามในวิถีชีวิตของคนบนพื้นที่สูง

ภาณุพงศ์ จงขานสิทธิ์

สาขาวิชาสิ่งทอและเครื่องประดับ คณะศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงใหม่

E-mail: panupong@rmu.ac.th

วันที่รับบทความ: 28 พฤษภาคม 2563

วันแก้ไขบทความ: 6 สิงหาคม 2563

วันที่ตอบรับบทความ: 19 สิงหาคม 2563

บทคัดย่อ

บทความวิชาการเรื่อง “เครื่องประดับเงินชนเผ่าคะฉิ่น บ้านใหม่สามัคคี: ความสวยงามในวิถีชีวิตของคนบนพื้นที่สูง” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ความเป็นมาของชนเผ่าคะฉิ่น บ้านใหม่สามัคคี อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ หมู่บ้านนี้เป็นหมู่บ้านชนเผ่าคะฉิ่นเพียงแห่งเดียวในภาคเหนือตอนบนและประเทศไทย ประชากรของชนเผ่าทั้งหมดนับถือศาสนาคริสต์ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ชนเผ่าคะฉิ่นแบ่งเป็น 6 กลุ่มย่อยคือ (1) จิงพะ (Jinghpaw) (2) มาหู่ (Maru) (3) ระวาง (Rawang) (4) ลีซู (Lisu) (5) ละซี (Lashi) และ (6) ไชว้า (Zaiwa) โดยคะฉิ่นกลุ่มจิงพะ เป็นประชากรส่วนใหญ่ของหมู่บ้าน คะฉิ่นทั้ง 6 กลุ่ม ยังคงรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมที่สำคัญไว้โดยเฉพาะประเพณีการเต้น “มะหน่าว” (Manau) 2) วัฒนธรรมการแต่งกายของชนเผ่าคะฉิ่น บ้านใหม่สามัคคีนั้น ผู้หญิงแต่งกายด้วยเสื้อผ้าควบคู่กับเครื่องประดับเงินอย่างสวยงามและโดดเด่นกว่าผู้ชาย วัยเด็กและวัยผู้ใหญ่แต่งกายคล้ายคลึงกัน 3) เครื่องประดับเงินของชนเผ่าคะฉิ่น นิยมใช้โลหะเงินที่มีความบริสุทธิ์ 92.5 เปอร์เซ็นต์ เป็นวัสดุหลักในการทำตัวเรือน และนิยมสวมเต็มรูปแบบในโอกาสหรือพิธีสำคัญต่าง ๆ ช่างทำเครื่องประดับเงินในประเทศเมียนมาร์ เป็นผู้ที่ทำเครื่องประดับเงินส่งให้ชนเผ่าคะฉิ่นสวมใส่ เนื่องจากในหมู่บ้านไม่มีช่างทำเครื่องประดับ สำหรับรูปแบบเครื่องประดับเงินชนเผ่าคะฉิ่นมี 4 รูปแบบคือ ห่วงคอ สร้อยคอ กำไลข้อมือ และเม็ดกระดุมประกอบพวงระย้า

คำสำคัญ: เครื่องประดับเงิน ชนเผ่าคะฉิ่น บ้านใหม่สามัคคี

Silver Jewelry of the Kachin Tribe in Ban Mai Samakkhi: Beauty in the Way of Life of Highland People

Panupong Jongcharnsittho

Textile and jewelry Division Faculty of Arts and Architecture

Rajamangala University of Technology Lanna Chiang Mai

E-mail: panupong@rmutl.ac.th

Received: May 28, 2020

Revised: August 06, 2020

Accepted: August 19, 2020

Abstract

The academic article “Silver Jewelry of the Kachin Tribe in Ban Mai Samakkhi: Beauty in the Way of Life of Highland People” aims to study 1) the origins of the Kachin tribe in Ban Mai Samakkhi, Chiang Dao District, Chiang Mai Province. This Kachin tribe village is located in the northernmost part of Northern Thailand. The entire Kachin tribe population in this village practices Christianity. The Kachin tribe can be divided into six groups: (1) the Jinghpaw, (2) the Maru, (3) the Rawang, (4) the Lisu, (5) the Lashi, and (6) the Zaiwa, with the Jinghpaw group making up the majority of the Kachin tribe in Ban Mai Samakkhi. All these six groups still conserve their traditional culture, especially their traditional dance, “Manau”. 2) The cultural dress of the Kachin tribe in Ban Mai Samakkhi. Women wear clothing and silver jewelry. Women’s dress is more beautiful and prominent than that of men. Children and adults dress similarly. 3) Kachin tribe traditional jewelry. Kachin jewelry is usually made of sterling silver (with a purity of 92.5 %) and is the main accessory used to embellish outfits. For ceremonies and other important occasions, this jewelry is especially prominent. Silversmiths in Myanmar produce the sterling silver jewelry and send it to be worn by the Kachin tribe people in Ban Mai Samakkhi, where there isn’t a silversmith to make the jewelry locally. There are four varieties of Kachin tribe jewelry: neckbands, necklaces, bangles, and pendants.

Keywords: silver jewelry, Kachin tribe, Ban Mai Samakkhi

บทนำ

จังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคเหนือตอนบนที่มีชนเผ่าต่าง ๆ อาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ชนเผ่าเหล่านี้ส่วนใหญ่มีถิ่นกำเนิดในประเทศจีนและได้อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยผ่านทางประเทศลาว และพม่า ระยะเวลาได้เข้ามาอาศัยอยู่บนพื้นที่สูงหรือบนภูเขาบริเวณชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ต่อมาได้เคลื่อนย้ายเข้ามาอาศัยบนพื้นที่ราบใกล้ชิดกับคนเมือง โดยได้มีโอกาสเรียนรู้ แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกับคนเมืองจนมีความกลมกลืนทางวัฒนธรรมของคนเมือง แต่ทั้งนี้ชนเผ่าส่วนหนึ่งยังคงความเป็นวัฒนธรรมชนเผ่าดั้งเดิมไว้ ชนเผ่าที่มีความโดดเด่นทางด้านวัฒนธรรมของตนเอง โดยเฉพาะเสื้อผ้าและเครื่องประดับ เช่น ชนเผ่าม้ง ปะเกอเกญอ (กะเหรี่ยง) ลีซู เมี่ยน ดารอั้ง ลาหู่ อาข่า คะฉิ่น ฯลฯ เป็นต้น ชนเผ่าเหล่านี้อาศัยกระจายอยู่ในพื้นที่ของอำเภอต่าง ๆ ของจังหวัดเชียงใหม่ แต่มีชนเผ่าหนึ่งที่มีจำนวนประชากรน้อยและอาศัยอยู่เพียงหมู่บ้านเดียวคือชนเผ่าคะฉิ่น (Kachin) ซึ่งเป็นชนเผ่าที่อาศัยอยู่ที่ บ้านใหม่สามัคคี หมู่ 14 ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ห่างจากตัวจังหวัดเชียงใหม่ขึ้นไปทางทิศเหนือบนภูเขา เป็นระยะทางประมาณ 100 กิโลเมตร หมู่บ้านนี้ตั้งอยู่ด้านหลังศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองเขียว

ชนเผ่าคะฉิ่นหมู่บ้านนี้เป็นหมู่บ้านคะฉิ่นเพียงแห่งเดียวในจังหวัดเชียงใหม่และแห่งเดียวในประเทศไทย ที่ยังคงรักษาประเพณีวัฒนธรรมดั้งเดิมไว้ได้ เช่น ผ้าทอภาษาพูด ดนตรี อาหาร ฯลฯ ชนเผ่าคะฉิ่นมีความใกล้ชิดกับชนเผ่าลีซู ลาหู่ และอาข่า เนื่องจากอยู่ในกลุ่มตระกูลภาษาทิเบต – พม่าเช่นเดียวกัน

สุจิตรา ปานจนะ (2547: 1) กล่าวถึงถิ่นอาศัยเดิมของชนเผ่าคะฉิ่นว่า ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในรัฐคะฉิ่นซึ่งอยู่ทางทิศเหนือของประเทศเมียนมาร์มีชายแดนติดต่อกับประเทศจีน รัฐคะฉิ่นได้รับการยกย่องว่าเป็นดินแดนแห่งอัญมณี หรือ “Land of Jade” เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์ด้วย ทรัพยากรธรรมชาติ อัญมณีและป่าไม้ เพราะพื้นที่ดังกล่าวมีแม่น้ำ 2 สายที่ไหลมาบรรจบกันที่เมืองมิตจินา ซึ่งเป็นเมืองหลวงของรัฐ อันเป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำอิระวดี นอกจากชาวคะฉิ่นจะอาศัยอยู่ในรัฐคะฉิ่นแล้ว บางส่วนเข้าไปตั้งถิ่นฐานในรัฐฉาน ประเทศเมียนมาร์ บางส่วนได้อพยพเข้าไปอาศัยอยู่ทางตะวันตกเฉียงเหนือของมณฑลยูนนาน และในแคว้นอัสสัม ทางตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศอินเดีย แสดงดังภาพที่ 1

นอกจากนี้ในรายงานการวิจัยเรื่องแนวทางการอนุรักษ์ประเพณีการร่ำมะหน่าว (Manau) ของชนเผ่าคะฉิ่นในชุมชนบ้านใหม่สามัคคีคะฉิ่น หมู่ 14 ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ของอนุชาติ ลาพา และพงษ์รัม ชิงรัม (2556: 18) อธิบายเกี่ยวกับชนเผ่าคะฉิ่นว่าบรรพบุรุษของชนเผ่าคะฉิ่นนั้นได้อพยพย้ายถิ่นฐานลงมาจาก

มองโกเลียผ่านประเทศจีนแล้วมาอาศัยอยู่ใน 4 แห่งคือ บริเวณตอนเหนือของประเทศเมียนมาร์ในรัฐคะฉิ่น มณฑลยูนนานของประเทศจีน รัฐอัสสัมของประเทศอินเดีย และบางส่วนได้ย้ายถิ่นฐานลงมาทางรัฐฉานของประเทศเมียนมาร์ จนถึงทางทิศเหนือของประเทศไทย ชนเผ่าคะฉิ่นในประเทศไทยนั้นแต่เดิมได้อาศัยอยู่ร่วมกับชนเผ่าอื่น เช่น ชนเผ่าลาหู่ ลีซู อาข่า กะเหรี่ยง ม้ง ฯลฯ เป็นต้น ก่อนหน้านั้นชนเผ่าคะฉิ่นอาศัยอยู่ร่วมกับชนเผ่าอื่นในหมู่บ้านต่าง ๆ ของจังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย และแม่ฮ่องสอน ต่อมาได้มีการรวมตัวกันเป็นชุมชนคะฉิ่นในหมู่บ้านใหม่สามัคคี ชนเผ่าคะฉิ่นที่หมู่บ้านแห่งนี้ เรียกตัวเองว่า จิงเพาะ อาจเขียนว่า จิงเพาะ หรือ จิงเปาะ (Jinghpaw) หรือ วุ่นปอง (Wunpawng) โดยที่ อนุชาติ ลาพา (2562: สัมภาษณ์) ประธานกลุ่มท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชนเผ่าคะฉิ่น บ้านใหม่สามัคคี ได้อธิบายว่า ชนเผ่าคะฉิ่นจำแนกออกเป็นกลุ่มย่อย 6 กลุ่มคือ 1) จิงเพาะ (Jinghpaw) 2) มาหู่ หรือลองว่อ (Maru , Lawngwaw) 3) ระวาง (Rawang) 4) ลีซู (Lisu) 5) ละชี หรือละชิก (Lashi , Lachik) และ 6) ไชว้าหรืออะซี (Zaiwa, Ahzi) บ้านใหม่สามัคคี มีชนเผ่าคะฉิ่นทั้ง 6 กลุ่มอาศัยอยู่ร่วมกัน แต่ละกลุ่มมีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกัน คะฉิ่นกลุ่มจิงเพาะมีจำนวนประชากรอาศัยมากกว่าทุกกลุ่ม ส่วนการติดต่อสื่อสารนั้นใช้ภาษาของคะฉิ่นกลุ่มจิงเพาะเป็นภาษากลางในการติดต่อสื่อสาร

ภาพที่ 1 แผนที่รัฐคะฉิ่นในประเทศเมียนมาร์ ซึ่งเป็นพื้นที่อาศัยที่สำคัญแห่งหนึ่งของชนเผ่าคะฉิ่นที่มา : Asia (2020: ออนไลน์)

ชนเผ่าคะฉิ่นมีทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน โดยภาษาเขียนมี มิซซันนารีชาวอเมริกันชื่อ โอลา ฮันเซน (Ola Hansen) ได้ประยุกต์ใช้ตัวอักษรโรมันแทนเสียงในภาษาคะฉิ่น ส่วนการนับถือศาสนา ในอดีตชนเผ่าคะฉิ่นมีความเชื่อเรื่องผีและวิญญาณ แต่ด้วยอิทธิพลการเผยแผ่ศาสนาคริสต์ในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 19 ทำให้ชาวคะฉิ่นเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์จนถึงปัจจุบัน ถึงแม้ว่าชนเผ่าคะฉิ่นจะเปลี่ยนไปนับถือศาสนาคริสต์ แต่อย่างไรก็ตาม พิธีกรรม ความเชื่อบางอย่างได้ปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับแนวปฏิบัติของศาสนาคริสต์ เพื่อการเคารพและศรัทธาในพระเจ้า สำหรับวิถีชีวิตด้านการแต่งกายชนเผ่าคะฉิ่น

เป็นชนเผ่าหนึ่งที่มีวัฒนธรรมการแต่งกายที่สวยงาม ทั้งรูปแบบของเสื้อผ้าและเครื่องประดับเงิน สามารถสะท้อนความเป็นอัตลักษณ์ของชนเผ่าได้อย่างเด่นชัด โดยเฉพาะเครื่องประดับเงินนั้นนับเป็นของใช้เชิงวัฒนธรรมที่มีความสวยงามในรูปแบบและคุณค่าของวัสดุ เป็นส่วนช่วยเสริมบุคลิกของแต่ละบุคคลนอกเหนือจากชุดประจำเผ่า เป็นมรดกตกทอดจากพ่อแม่สู่ลูก รูปแบบเครื่องประดับของชนเผ่าคะฉิ่นมีขนาดค่อนข้างใหญ่ เมื่อสวมใส่แล้วให้ความรู้สึกถึงความภาคภูมิใจและแสดงถึงความยิ่งใหญ่ในสังคมชนเผ่า เครื่องประดับเงินจึงนับเป็นสิ่งสำคัญต่อวิถีการดำเนินชีวิตของชนเผ่าคะฉิ่นเป็นอย่างมาก ผู้เขียนจึงเห็นควรมีการนำเสนอเรื่องราวของเครื่องประดับเงินชนเผ่าคะฉิ่น บ้านใหม่สามัคคี ซึ่งเป็นบุคคลกลุ่มหนึ่งบนพื้นที่สูงที่มีวัฒนธรรมการแต่งกายแตกต่างจากคนเมืองบนพื้นราบ เพื่อให้เกิดความรู้ในสาระสำคัญเกี่ยวกับวัฒนธรรมการแต่งกายด้วยเครื่องประดับเงินที่มีความสวยงาม มีคุณค่าต่อจิตใจ และเป็นส่วนสำคัญต่อวิถีชีวิตของชนเผ่าหรือบุคคลบนพื้นที่สูงซึ่งเป็นบุคคลต่างวัฒนธรรมกับคนเมือง หรือคนพื้นราบ ทั้งนี้คนเมืองหรือคนบนพื้นราบก็มีรสนิยมในการใช้เครื่องประดับเงินเช่นเดียวกัน เพียงแต่มีการใช้เครื่องประดับเงินเพื่อเสริมบุคลิกภายนอกเท่านั้น ในบทความวิชาการนี้ผู้เขียนขอนำเสนอเฉพาะวัฒนธรรมการแต่งกายของชนเผ่าคะฉิ่น บ้านใหม่สามัคคีของกลุ่มที่ชื่อ “จิงเผาะ” เนื่องจากการแต่งกายด้วยชุดและเครื่องประดับเงินประจำเผ่า มีความโดดเด่นที่สุดในหมู่บ้าน และเป็นประชากรส่วนใหญ่ของชนเผ่าคะฉิ่นโดยผู้คนทั่วไปมีความคุ้นเคยและรับรู้กันเป็นอย่างดี

ชนเผ่าคะฉิ่น บ้านใหม่สามัคคีกับวัฒนธรรมการแต่งกาย

ชนเผ่าคะฉิ่นของบ้านใหม่สามัคคี หมู่ 14 ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ เริ่มเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่รวมกันในปี พ.ศ. 2522 โดยเริ่มจาก 7 ครอบครัว จากนั้นผู้ที่อยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ หยอยเข้ามาอาศัยและมีจำนวนครัวเรือนเพิ่มมากขึ้นเป็น 103 ครอบครัว และมีจำนวนประชากรประมาณ 1,200 คน โดยประชากรคะฉิ่นบางส่วนได้เข้ามาอาศัยในตัวเมืองเชียงใหม่เพื่อทำงานและศึกษาในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ในปี พ.ศ. 2526 โครงการหลวงได้เข้ามาจัดตั้งศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองเขียวในพื้นที่บ้านใหม่สามัคคี ซึ่งมีพื้นที่ใกล้เคียงกัน (แสดงดังภาพที่ 2) สำหรับการแต่งกายนั้นมีความแตกต่างกัน โดยเฉพาะเสื้อผ้า การแต่งกายของผู้หญิงคะฉิ่นมีความโดดเด่นและแสดงความเป็นอัตลักษณ์ของชนเผ่า เป็นสิ่งบ่งบอกความแตกต่างของกลุ่มได้เป็นอย่างดี ส่วนการแต่งกายของผู้ชายคะฉิ่นอาจไม่มีความโดดเด่นมากนัก เนื่องจากไม่นิยมสวมเครื่องประดับเงินส่วนการประดับตกแต่งร่างกายและเสื้อผ้าจะใช้นิยมใช้เครื่องประดับเงินรูปแบบต่าง ๆ คือ ห่วงคอ กำไล สร้อยคอ กระดุม พวงระย้า โดยเฉพาะกระดุมที่ใช้ตกแต่งเสื้อของคะฉิ่น ถือเป็นจุดเด่นของชน

งานพิธีประจำเผ่าของชนเผ่าคะฉิ่นที่สำคัญและมีความโดดเด่น คือ การเต้นที่เรียกว่า “เต้นมะหน่าว” (Manau) ซึ่งถือเป็นพิธีกรรมอันศักดิ์สิทธิ์ที่สืบทอดกันมาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน เพื่อแสดงถึงการเคารพสักการะพระผู้เป็นเจ้า รวมถึงแสดงความสามัคคีของผู้คนในชนเผ่า ชนเผ่าคะฉิ่นคนหนึ่งคือ มยุตซอว์ ซายี (Myutsaw Shayi 2548: 2) กล่าวว่า ในอดีตการเต้นมะหน่าวจะทำในยามศึกสงคราม เพื่อต้องการให้มีฤกษ์ยามที่ดีก่อนทำการรบ หรืออาจเป็นการสักการะวีรบุรุษสงครามที่ล่วงลับไปแล้ว และกระตุ้นกำลังใจให้เข้มแข็ง การเต้นมะหน่าวจัดขึ้นทุก 2 ปี ในช่วงเดือนธันวาคม เป็นการเต้นรอบเสาที่ตกแต่งด้วยสีสดใสและลวดลายสวยงาม ซึ่งเรียกว่า “เสามะหน่าว” ชนเผ่าคะฉิ่นให้ความสำคัญกับการเต้นนี้มาก นอกจากได้แสดงออกถึงความเคารพในพระเจ้าแล้วยังได้พบปะกับชนเผ่าคะฉิ่นจากต่างถิ่น เช่น พม่า อินเดีย จีน ฯลฯ และที่สำคัญคือการได้สวมเสื้อผ้าและเครื่องประดับเงิน เพื่อสร้างความสวยงามและเสริมบุคลิกให้แก่ตนเอง การแต่งกายของชนเผ่าคะฉิ่นมีความเหมือนกันทุกวัยทั้งวัยเด็กและผู้ใหญ่ (แสดงดังภาพที่ 3)

ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 (ม.ค. 64 - มิ.ย. 64)

ส่วนเครื่องประดับที่ประดับร่างกายคือห่วงคอ กำไล สร้อยคอ ที่เอวมีห่วงขนาดใหญ่ ซึ่งอาจทำด้วยไม้ไผ่ หวาย หรือวัสดุอื่นที่นำมาดัดโค้งเป็นวงกลม สวมกระโปรงความยาวเหนือเข่า เป็นสีแดง ปักด้วยด้ายสีสดใส นอกจากนี้ยังมีผ้าพันน่องสีแดง ปักด้วยด้ายสีสดใสเช่นกัน

ผู้ชายชนเผ่าคะฉิ่น สวมหมวกหรือผ้าโพกศีรษะที่มีสีและลวดลายต่าง ๆ สวมเสื้อแขนยาวทรงกระบอกแบบผ่าอก ทรงหลวม มีกระดุม สีพื้น ไม่มีลวดลาย สวมปลอกชายเสื้อ คอเสื้อเป็นแบบคอเชิดและคอกว้าง สวมกางเกงทรงหลวมไม่มีลวดลาย อาจเป็นสีเดียวกับเสื้อหรือต่างสีกัน บางคนอาจสวมโสร่ง คล้ายกับคนเมียนมาร์ พกดาบ และพกถุงย่ามติดตัว ย่ามเป็นสีแดงเข้ม มีเครื่องประดับพวงระย้าเย็บติด ดาบนี้มีที่มาจากประวัติศาสตร์ของชนเผ่าคะฉิ่นที่ต้องประสบปัญหาเรื่องสงครามความขัดแย้งกับรัฐบาลพม่า ทำให้ต้องพกอาวุธ นอกจากนี้ยังมีความเชื่อว่า ในสมัยโบราณกิจกรรมทุกอย่างในการดำรงชีวิตล้วนแต่ต้องใช้ดาบเป็นอุปกรณ์ เช่น การเพาะปลูก เก็บเกี่ยว สร้างบ้านเรือน และยังแสดงถึงสัญลักษณ์ของชัยชนะ ผู้ชายชนเผ่าคะฉิ่นจะต้องมีดาบเป็นส่วนหนึ่งของเครื่องแต่งกายและจะต้องมีทุกคน ผู้หญิงชนเผ่าคะฉิ่นจะมอบดาบและย่ามให้กับฝ่ายชายในพิธีแต่งงาน ซึ่งมีความหมายว่าเป็นผู้นำครอบครัว แสดงถึงความกล้าหาญ ปกป้องครอบครัวและชนเผ่า (ไม่หอม, 2553: 3)

ภาพที่ 3 ภาพชายคือนชนเผ่าคะฉิ่น 6 กลุ่มย่อย ภาพกลางและชาวคือนชนเผ่าคะฉิ่นกลุ่มจิงเผาะ

ที่มา: นอร์ นอร์ (Naw Naw) ชนเผ่าคะฉิ่นในเมืองมิตจินา (2563) และภาพถ่ายโดยผู้เขียน วันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563

เครื่องประดับเงินชนเผ่าคะฉิ่น

ในอดีตชนเผ่าต่าง ๆ นิยมใช้เครื่องประดับเงินตกแต่งร่างกายและให้ความสำคัญเทียบเท่ากับเสื้อผ้าที่สวมใส่ โลหะเงินเป็นสิ่งที่หาซื้อและขายได้ง่ายกว่าทองคำ ซึ่งทองคำในสมัยนั้นค่อนข้างหายาก แต่ทั้งนี้ชนเผ่าได้มีการกล่าวถึงความสำคัญของทองคำในฐานะที่เป็นโลหะมีค่าชนิดหนึ่งเท่านั้น ไม่ให้ความสำคัญมากนัก ชนเผ่าส่วนใหญ่สวมเครื่องประดับ

เงินตกแต่งร่างกายในพิธีกรรมสำคัญต่าง ๆ เช่น งานแต่งงาน งานขึ้นปีใหม่ ฯลฯ คนเผ่าที่มีเครื่องประดับเงินหลายชิ้น นิยมใช้เป็นสิ่งแสดงฐานะและเศรษฐกิจของครอบครัว เครื่องประดับเงินของบางชนเผ่าเมื่อสวมแล้วเป็นสิ่งบ่งชี้ถึงความกตัญญูของบุตรที่มีต่อบิดามารดา เนื่องจากเครื่องประดับเงินจะเป็นมรดกตกทอดให้บุตร บุตรที่เชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่อย่างเคร่งครัดจะได้รับเครื่องประดับเงินเป็นมรดกตกทอดหลายชิ้น สำหรับในประเด็นของการอยู่ร่วมกันในสังคมชนเผ่า นั้น เครื่องประดับเงินใช้แสดงความแตกต่างระหว่างชนเผ่า นอกเหนือจากเสื้อผ้า สำหรับเครื่องประดับเงินที่มีรูปแบบ ลวดลายต่าง ๆ นั้น ยังสามารถใช้แสดงความเป็นอัตลักษณ์ของชนเผ่าได้อย่างเด่นชัด เครื่องเงินของชนเผ่าคะฉิ่น บ้านใหม่สามัคคี เป็นการว่าจ้างให้ช่างเครื่องเงินของชนเผ่าอื่นทำ หรือบางส่วนทำโดยช่างทำเครื่องประดับเงินชาวเมียนมาร์และช่างชาวคะฉิ่นในรัฐคะฉิ่น หรือบางส่วนส่งมาจากประเทศจีน ชนเผ่าคะฉิ่นในเมืองมิตจีนาคนหนึ่งคือ นอร์ นอร์ (Naw Naw) (2563: สัมภาษณ์) อธิบายว่าชนเผ่าคะฉิ่นเป็นชนเผ่าหนึ่งที่นิยมการประดับตกแต่งร่างกายและเสื้อผ้าด้วยเครื่องประดับเงิน ในโอกาสพิเศษต่าง ๆ ของชนเผ่า โดยเฉพาะงาน เต้นมะหน่าว ชาวคะฉิ่นทุกคนจะนำเครื่องประดับเงินของตนเองมาสวมใส่อย่างเต็มรูปแบบโดยน้ำหนักเครื่องประดับเงินอาจต่อ 1 คนอาจหนักถึง 1 กิโลกรัม โดยผู้ชายจะมีเครื่องประดับเงินประดับที่ถุงย่าม ส่วนผู้หญิงนิยมสวมเครื่องประดับเงินที่ร่างกายและประดับอยู่ที่เสื้อ เมื่อมีการเต้นมะหน่าว เครื่องประดับที่เป็นพู่ระย้าติดเสื้อของผู้หญิงจะกระทบกันแล้วเกิดเสียงดังตามจังหวะของการเคลื่อนไหวร่างกายและการเต้นมะหน่าว มองดูเป็นจังหวะที่สวยงาม การทำเครื่องประดับเงินของชนเผ่าคะฉิ่นสามารถพบเห็นทั่วไปในร้านขนาดเล็กจนถึงขนาดกลางในเมืองมิตจีนา (Myitkyina) รัฐคะฉิ่น (Kachin State) ประเทศเมียนมาร์ รูปแบบของร้านผลิตและจำหน่าย โดยเน้นการทำด้วยมือหรือลักษณะของงานหัตถกรรม เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์บางชนิดไม่มีจำหน่ายในท้องตลาด ช่างทำเครื่องประดับเงินอาจประยุกต์หรือดัดแปลงทำขึ้นใช้เอง เพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะของชิ้นงาน และลักษณะการทำงานที่สะดวก อาจใช้เครื่องจักรบางชนิดช่วยในการผลิตบางขั้นตอนเท่านั้น (แสดงดังภาพที่ 4) เครื่องประดับเงินของชนเผ่าคะฉิ่น โดยเฉพาะบนเสื้อของผู้หญิงนั้นมีความเชื่อว่าเปรียบเสมือนพื้นดิน ที่เพาะปลูกพืชผักต่าง ๆ ซึ่งผู้ชายต้องให้เกียรติผู้หญิงเป็นอย่างมาก หากไม่ให้เกียรติผู้หญิง จะส่งผลให้ทำการต่าง ๆ ไม่สำเร็จ และหากปลูกพืชผักก็จะไม่ออกงาม

ภาพที่ 4 ข่ามเครื่องเงินของชนเผ่าคะฉิ่นในเมืองฉินเจีย รัฐคะฉิ่น ประเทศพม่า
ที่มา: นอร์ นอร์ (Naw Naw) ชนเผ่าคะฉิ่นในเมืองฉินเจีย (2563)

รูปแบบเครื่องประดับเงินของชนเผ่าคะฉิ่นบ้านใหม่สามัคคี

เครื่องประดับเงินของชนเผ่าคะฉิ่น ของกลุ่มจิงผาเยะ บ้านใหม่สามัคคี ทำจากโลหะเงินที่มีความบริสุทธิ์ไม่น้อยกว่า 92.5 เปอร์เซ็นต์ มักใช้ตกแต่งบริเวณลำคอ เสื้อประจำเผ่า และข้อมือ โดยเฉพาะเครื่องประดับเงินที่ใช้ประดับเสื้อประจำเผ่าคือเม็ดกระดุมขนาดใหญ่รูปครึ่งวงกลมและพวงระย้านั้น มีความโดดเด่นมาก เนื่องจากเสื้อของคะฉิ่นเป็นสีดำแล้วเกิดการตัดกันของสีระหว่างสีของเสื้อกับสีของโลหะเงินซึ่งมีสีขาว ส่งผลให้ชุดประจำเผ่าและผู้สวมใส่เกิดความโดดเด่นอย่างเห็นได้ชัด ผู้หญิงชนเผ่าคะฉิ่นจะสวมเครื่องประดับมากหรือน้อยขึ้น อาจขึ้นอยู่กับความพึงพอใจส่วนบุคคลและฐานะทางเศรษฐกิจของแต่ละบุคคล รูปแบบเครื่องประดับเงินที่สำคัญของชนเผ่าคะฉิ่น มีดังนี้

1. **ห้วงคอ** เป็นห่วงรูปวงกลมขนาดใหญ่ ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางไม่น้อยกว่า 20 เซนติเมตร เป็นลักษณะเนื้อโลหะเงินที่แบน มีน้ำหนักมาก หน้าตัดรูปสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน พื้นผิวสลักดุนร่องลึกเป็นลวดลายต่าง ๆ ส่วนของห้วงคอที่อยู่ด้านหลังมีตะขอสำหรับล็อกปิด-เปิดห้วงเมื่อจะสวมและถอดเก็บ ความสวยงามของห้วงคोनี้อยู่ที่ขนาดสัดส่วนที่เหมาะสมกับสัดส่วนของร่างกายผู้สวมใส่ และภาพลวดลายเส้นที่สลักดุนเป็นร่องลึกบนพื้นผิว เป็นลวดลายอิสระ ซึ่งมีความสอดคล้องสัมพันธ์กับรูปทรงของห้วงคอ แสดงดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5 ห่วงคอของชนเผ่าคะฉิ่น

ที่มา: ภาพถ่ายโดยผู้เขียน วันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563

2. สร้อยคอ สร้อยคอของชนเผ่าคะฉิ่นเป็นลักษณะเส้นสร้อยที่เกิดจากการถัก แล้วมีตัวเรือนและชิ้นส่วนประกอบอยู่ แบบที่ 1 มีตัวเรือนรูปคล้ายดอกไม้และพวงระย้า ประกอบ แบบที่ 2 มีพวงระย้าติดที่เส้นสร้อย 5-8 ชุด แต่ละชุดห่างกัน มีพวงระย้าห้อย รวมกัน 5-8 ชิ้น แบบที่ 2 พวงระย้าที่ห้อยอยู่จะเกิดเสียงดังที่เกิดจากการกระทบกันของ แต่ละชิ้นส่วน สร้อยคอของชนเผ่าคะฉิ่นนิยมสวมใส่ร่วมกับเสื้อประจำเผ่า ความสวยงาม ของสร้อยคองี้ อยู่ที่ความประณีตของรูปทรงดอกไม้ ที่ใช้วิธีการม้วนเส้นลวดให้มีความ สมดุลกัน และจังหวะของการวางพวงระย้า แสดงดังภาพที่ 6

ภาพที่ 6 สร้อยคอของชนเผ่าคะฉิ่น
ที่มา: ภาพถ่ายโดยผู้เขียน วันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563

3. กำไลข้อมือเป็นกำไลก้านเปิด รูปทรงคล้ายเกลียวเชือกหรือฟันทอง ทำจาก โลหะเงินทึบตัน มีน้ำหนักมาก มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางไม่น้อยกว่า 6 เซนติเมตร ภายใน วงของกำไลส่วนใหญ่เป็นรูปวงรี เพื่อต้องการให้เข้ากับสัดส่วนของข้อมือ ซึ่งมีหน้าตัดของ วงเป็นรูปวงรี เมื่อต้องการสวมกำไลนี้ จะต้องเอียงข้อมือเข้าทางด้านข้าง เนื่องจากช่องว่าง ของก้านกำไลมีขนาดแคบ ความสวยงามของกำไลนี้อยู่ที่พื้นผิวนอกกำไล ซึ่งคล้ายกับฟันทองหรือเกลียวเชือก ทำให้เกิดมิติ และแสดงถึงความเข้มแข็ง แสดงดังภาพที่ 7

ภาพที่ 7 กำไลข้อมือของชนเผ่าคะฉิ่น
ที่มา: ภาพถ่ายโดยผู้เขียน วันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563

4. เม็ดกระดุมติดพวงระย้า เป็นเม็ดกระดุมรูปทรงครึ่งวงกลมขนาดเส้นผ่าน ศูนย์กลางประมาณ 4 เซนติเมตร ที่ขอบนอกสุดมีเส้นโลหะเงินพันเป็นเกลียวติดโดยรอบ พื้นผิวกระดุมบางรูปแบบมีการสลักลวดลายร่องลึกตามจินตนาการของช่าง บางรูปแบบ เป็นผิวเรียบ ใช้เย็บติดถาวรกับเสื้อประจำเผ่าของผู้หญิงชนเผ่าคะฉิ่น ทั้งด้านหน้าและด้านหลัง

ไม่น้อยกว่า 20 ชิ้น มองดูคล้ายกับเสื้อเกราะ ส่วนพวงระย้านั้นมีรูปทรงขนาดเล็กคล้ายกับรูปทรงของดอกพวงแสด ร้อยด้วยห่วงติดกับเม็ดกระดุม ทั้งด้านหน้าและด้านหลังเช่นกัน พวงระย้าเหล่านี้เคลื่อนไหวได้และเกิดเสียงดังเมื่อเคลื่อนไหวร่างกาย ความสวยงามของเม็ดกระดุมและพวงระย้า อยู่ที่สีของกระดุมที่ติดกับสีของเสื้อทำให้เกิดความเด่นชัดและเป็นจุดเด่น จังหวะการนำกระดุมมาจัดวางบนเสื้อ ลวดลายบนพื้นผิวกระดุมที่กลมกลืนกับรูปทรงกระดุม และลักษณะการเคลื่อนไหวของพวงระย้า แสดงดังภาพที่ 8

ภาพที่ 8 เม็ดกระดุมประกอบพวงระย้าของชนเผ่าคะฉิ่น
ที่มา : ภาพถ่ายและภาพถ่ายเส้นโดยผู้เขียน วันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563

เครื่องประดับเงิน อัตลักษณ์สำคัญในวิถีชีวิตของชนเผ่าคะฉิ่น บ้านใหม่สามัคคี

เครื่องประดับเงินชนเผ่าคะฉิ่นของกลุ่มจิงผะ บ้านใหม่สามัคคี อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ เป็นสิ่งที่อยู่ควบคู่กับวิถีชีวิตของชนเผ่ามาแต่อดีตถึงปัจจุบัน ในอดีตชนเผ่าคะฉิ่นมีความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งเร้นลับและโชคลาง เครื่องประดับเงินที่ใช้จึงมีความเชื่อมโยงกับสิ่งเหล่านี้ โดยเชื่อว่าเครื่องประดับเงินรูปครึ่งวงกลมหลายชิ้นซึ่งติดที่เสื้อสีดำนั้น อนุชาติ ลาพา (2562: สัมภาษณ์) ประธานกลุ่มท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชนเผ่าคะฉิ่น อธิบายอย่างน่าสนใจว่า กระดุมเหล่านี้เปรียบเสมือนเกล็ดปลา ซึ่งปลาเป็นสัตว์มงคล เป็นสัญลักษณ์ของความมั่งคั่งของชาวจีนที่ทำการค้าและยังเป็นสัญลักษณ์ของความอุดมสมบูรณ์ร่มเย็น ซึ่งชนเผ่าคะฉิ่นเป็นผู้ที่เคยอาศัยอยู่ในมณฑลยูนนานของประเทศจีนมาก่อน ดังนั้นความเชื่อนี้จึงเป็นสิ่งที่สืบทอดกันมา แต่เมื่อชนเผ่าคะฉิ่นเปลี่ยนไปนับถือศาสนาคริสต์ ส่งผลให้ความเชื่อเหล่านี้สูญหายไป เนื่องจากหลักคำสอนในคริสต์ศาสนา ไม่สอนให้เชื่อและนับถือในสิ่งเร้นลับและรูปเคารพ ดังนั้นการใช้เครื่องประดับเงินของชนเผ่าคะฉิ่นในปัจจุบันจึงเป็นการใช้เพื่อเชื่อมโยงกับความเชื่อ ความเคารพที่มีต่อพระเจ้าในศาสนาคริสต์เป็นหลัก ส่วนการใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ชนเผ่าคะฉิ่นไม่นิยมใช้ เนื่องจากเครื่องประดับจะเป็นอุปสรรคต่อการทำงานในวิถีประจำวัน และสภาพอากาศที่ร้อนในบางเวลา สำหรับในงานพิธีสำคัญต่าง ๆ ของหมู่บ้าน ชนเผ่าคะฉิ่นจะนำเครื่องประดับเงินมาสวมใส่แบบเต็มรูปแบบ ซึ่งสอดคล้องกับคำอธิบายเกี่ยวกับเครื่องประดับเงินชนเผ่าของแคมเบล

(Campbell 1981, pp: 180) ว่า สาเหตุที่เครื่องประดับเงินได้รับความนิยมมากในกลุ่มชนเผ่าในอดีตนั้น เพราะโลหะเงินเป็นตัวกลางซื้อขายชนิดเดียวที่ชนเผ่ามั่นใจเชื่อถือได้ จนบัตรกลายเป็นเศษกระดาษที่ไร้คุณค่า หลายครั้งในช่วงชีวิตของชนเผ่านี้ ที่ต้องมีการลี้ภัยจากสงคราม หรือต้องอพยพย้ายถิ่นจากภัยธรรมชาติ โลหะที่มีค่าคือเงินเท่านั้นที่นำมาซื้อขายแลกเปลี่ยนเป็นปัจจัยอื่น ๆ ในการดำรงชีวิต ไม่ว่าสถานที่ใด ชนเผ่าต้องนำโลหะเงินรูปแบบต่าง ๆ เช่น เงินแท่ง เงินเหรียญ ฯลฯ รวมถึงเครื่องประดับเงินติดตัวไปทุกแห่ง เครื่องประดับเงินของชนเผ่าจะไม่สูญหายจากสังคมหรือวิถีชีวิตของชนเผ่า ทั้งนี้เนื่องจากหัวหน้าครอบครัว หรือบิดา มักเป็นผู้บอกให้บุตรหลานตนเอง ชนเผ่าต่าง ๆ ในล้านนา นิยมใช้โลหะเงินที่มีความบริสุทธิ์ 90-92 เปอร์เซ็นต์ เนื่องจากสีของโลหะเงินจะเป็นสีขาว และมีความสวยงามของเนื้อโลหะ ซึ่งเป็นที่นิยมของชนเผ่าต่าง ๆ มาก นอกจากนี้ยังไม่นิยมประดับอัญมณี เช่น ทับทิม เพชร หรือหินสีต่าง ๆ แต่มีการกล่าวถึงว่าเป็นของมีค่า และสวยงามเท่านั้น เนื่องจากเป็นความคุ้นเคยตั้งแต่สมัยอดีตที่มักให้ความสำคัญและชื่นชอบสีของโลหะเงินมากกว่าสีของอัญมณีและหินสี ผู้หญิงของแต่ละเผ่ามักให้ความสำคัญกับการสวมใส่เครื่องประดับเงินมากกว่าผู้ชายและเด็ก เนื่องจากเป็นเพศที่รักความสวยงามมากกว่า และมักใช้สวมใส่ในโอกาสหรือในพิธีกรรมต่าง ๆ แต่บางชนเผ่าใช้สวมใส่ในชีวิตประจำวันด้วยลักษณะการสวมใส่เครื่องประดับเงินบนร่างกายของแต่ละชนเผ่ามีความคล้ายคลึงกัน เครื่องประดับเงินส่วนมากมีขนาดใหญ่ มีน้ำหนักมาก ตำแหน่งการสวมใส่มักอยู่ที่ศีรษะ หู คอ หลัง ข้อมือ และนิ้วมือ รูปแบบและลวดลายของเครื่องประดับเกิดขึ้นจากหลายประการ เช่น ความเชื่อของแต่ละชนเผ่า จินตนาการหรือแรงบันดาลใจของช่าง และการผลิตที่สืบทอดต่อกันมา เป็นต้น รูปแบบเครื่องประดับของชนเผ่าหนึ่งอาจมีความคล้ายคลึงกับของอีกชนเผ่าหนึ่ง เนื่องจากมีการติดต่อสื่อสารระหว่างกันและรับวัฒนธรรมข้ามเผ่า การแต่งกายด้วยเครื่องประดับเงินนี้ถือเป็นวัฒนธรรมการแต่งกายของชนเผ่าที่สำคัญ ผู้เขียนในฐานะที่เป็นผู้สอนทางด้านเครื่องประดับในสถาบันอุดมศึกษา จึงวิเคราะห์เครื่องประดับเงินของชนเผ่าคะฉิ่น กลุ่มจิงผา (Jinghpaw) ตามแนวคิดเกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรมชนเผ่าคะฉิ่นของสมาคมศูนย์รวมการศึกษาและวัฒนธรรมของชาวไทยภูเขาในประเทศไทย (2563: ออนไลน์) ที่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการแต่งกายและงานช่างฝีมือของชนเผ่าคะฉิ่น และเรื่องศิลปหัตถกรรมชนเผ่าของ กรมส่งเสริมวัฒนธรรม (2562: 9) ที่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับเครื่องประดับเงินที่มีต่อวิถีชีวิตของชนเผ่า พอมีสาระสำคัญคือ วิถีชีวิตของชนเผ่ากับเครื่องประดับเงินมีความผูกพันกันอย่างมาก โดยเฉพาะการผลิตเครื่องประดับเงินประจำเผ่าตนเองเพื่อสวมใส่ในหมู่บ้าน สิ่งที่มีความคล้ายคลึงกันอีกประการหนึ่งของทุกชนเผ่าคือการนำโลหะเงินติดไปกับตัวในรูปของเครื่องประดับเงิน เพราะโลหะเงินเป็นสิ่งมีค่าและ

มันคงว่าธนบัตร ในการอพยพข้ามประเทศบ่อยครั้ง ธนบัตรที่หามาเก็บไว้กลับเป็นสิ่งที่ไร้ค่า เพราะการประกาศเปลี่ยนแปลงค่าเงินของเจ้าของประเทศ หรือกระทำการถูกโจรกรรม อีกทั้งยังต้องอพยพย้ายถิ่นฐานบ่อยครั้ง คนเผ่าส่วนใหญ่ จึงนำเครื่องประดับเงินและโลหะเงินสะสมหรือนำติดตัวไป เครื่องประดับเงินจึงเป็นสิ่งมีคุณค่าและความสำคัญต่อวิถีชีวิตของชนเผ่าคะฉิ่น ในประเด็นสำคัญต่อไปนี้คือ

1. เครื่องประดับเงินของชนเผ่าคะฉิ่นเป็นสิ่งที่หนึ่งที่แสดงความเป็นตัวตนหรืออัตลักษณ์ของชนเผ่าได้อย่างเด่นชัด ทั้งในด้านรูปแบบและการสวมใส่ นอกเหนือจากชุดประจำเผ่า ซึ่งเห็นได้ว่าเครื่องประดับเงินสามารถใช้แสดงความแตกต่างระหว่างชนเผ่าคะฉิ่นกับชนเผ่าอื่นได้เป็นอย่างดี

2. โลหะทองคำเป็นโลหะที่มีมูลค่าสูงกว่าโลหะเงิน แต่ในวิถีชีวิตของชนเผ่าคะฉิ่น โลหะเงิน เป็นสิ่งที่มีความสำคัญและตอบสนองความต้องการได้มากกว่า ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการมองคุณค่าของวัสดุมากกว่ามูลค่าที่เป็นราคา

3. การนำเครื่องประดับเงินมาสวมกับร่างกายและเย็บติดกับเสื้อผ้าประจำเผ่าซึ่งมีสีเข้ม ทำให้เกิดการตัดกันของสีระหว่างสีโลหะเงินและสีดำของเสื้ออย่างเด่นชัด แสดงให้เห็นถึงความคิดสร้างสรรค์ของผู้สวมใส่ในการสร้างจุดเด่นให้เครื่องประดับเงิน

4. เครื่องประดับเงินของชนเผ่าคะฉิ่นที่ประดับตกแต่งแต่ละบุคคลมีปริมาณ และน้ำหนักค่อนข้างมาก อีกทั้งมีราคาสูง เนื่องจากมูลค่าของโลหะเงิน สิ่งเหล่านี้อาจเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นฐานะทางเศรษฐกิจของชนเผ่าคะฉิ่น

5. เครื่องประดับเงินของชนเผ่าคะฉิ่นที่ประดับตกแต่งแต่ละบุคคลมีจำนวนหรือปริมาณ และน้ำหนักค่อนข้างมาก อีกทั้งมีราคาสูง เนื่องจากมูลค่าของโลหะเงิน สิ่งเหล่านี้ อาจเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นฐานะทางเศรษฐกิจของชนเผ่าคะฉิ่น

6. เครื่องประดับเงินของวัยเด็ก วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่ ชนเผ่าคะฉิ่น มีรูปแบบไม่แตกต่างกัน ดังนั้น เครื่องประดับเงินไม่อาจเป็นสิ่งบ่งบอกหรือจำแนกความแตกต่างของวัยได้

7. รูปแบบเครื่องประดับชนเผ่าคะฉิ่นถือเป็นรูปแบบเฉพาะของชนเผ่า ที่แสดงถึงความยิ่งใหญ่ ความสวยงาม และสะท้อนถึงทักษะความสามารถของช่างทำเครื่องประดับเงิน

ชนเผ่าคะฉิ่น ให้ความสำคัญกับการสวมเครื่องประดับเงินมากน้อยเพียงใดนั้น อาจขึ้นอยู่กับสภาพเศรษฐกิจของแต่ละบุคคล ในปัจจุบันถึงแม้ว่าโลหะเงินจะมีราคาสูงตามราคาทองคำในท้องตลาด แต่ชนเผ่าคะฉิ่นยังคงยกย่องเครื่องประดับเงินเป็นเครื่องประดับประจำเผ่า เช่นเดียวกับชนเผ่าอื่น ๆ ในจังหวัดเชียงใหม่ ทั้งอาจมีการใช้โลหะชนิดอื่น เช่น

อะลูมิเนียมทดแทนบ้าง แต่ก็ถือว่าเป็นโลหะที่มีสีขาวเช่นเดียวกับโลหะเงิน ผู้เขียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเครื่องประดับเงินชนเผ่าคะฉิ่น 3 ประเด็นหลัก ดังนี้

1. เครื่องประดับเงินของชนเผ่าคะฉิ่น บ้านใหม่สามัคคี ถูกส่งมาจากแหล่งอื่น เช่น ประเทศเมียนมาร์ จีน ฯลฯ เนื่องจากไม่มีช่างทำเครื่องประดับเงินภายในหมู่บ้าน ดังนั้นหากชนเผ่าคะฉิ่นในหมู่บ้านได้มีโอกาสเรียนรู้การทำเครื่องประดับเงิน แล้วเป็นช่างเครื่องประดับเงินประจำหมู่บ้าน เพื่อผลิตเครื่องประดับเงินให้ผู้คนชนเผ่าตนเองสวมใส่ ก็อาจส่งผลให้รูปแบบเครื่องประดับเงินสนองตอบความต้องการของชนเผ่าตนเองได้อย่างสูงสุด

2. ชนเผ่าคะฉิ่น บ้านใหม่สามัคคี มีอาศัยอยู่เพียงหมู่บ้านเดียวในจังหวัดเชียงใหม่ และในประเทศไทย ซึ่งแตกต่างจากชนเผ่าอื่นที่อาศัยกระจัดกระจายในจังหวัดเชียงใหม่ การรับรู้ของคนเมืองหรือบุคคลทั่วไปอาจไม่แพร่หลายมากนัก ดังนั้นหากมีการส่งเสริมสนับสนุนให้บ้านใหม่สามัคคี เป็นแหล่งเรียนรู้เชิงวัฒนธรรมของชนเผ่า แล้วใช้อัตลักษณ์ของเครื่องประดับเงินและเสื้อผ้าเป็นส่วนนำเสนอ ก็อาจส่งผลให้ผู้คนรู้จักชนเผ่ามากขึ้น

3. เครื่องประดับเงินชนเผ่าคะฉิ่น เป็นเครื่องประดับรูปแบบเฉพาะ ที่ไม่สามารถใช้ได้กับวิถีชีวิตของคนในสังคมเมืองได้ แต่หากมีการศึกษาเชิงลึกในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสม ถูกต้อง เช่น ความเชื่อ รูปแบบ ลวดลาย การผลิต ฯลฯ แล้วนำมาประยุกต์หรือต่อยอดในเชิงการออกแบบให้เป็นรูปแบบเครื่องประดับร่วมสมัยโดยใช้อัตลักษณ์ของชนเผ่าคะฉิ่น อาจเป็นแนวทางหนึ่งให้เกิดรูปแบบเครื่องประดับที่ใช้ในเชิงพาณิชย์ได้

บทสรุป เครื่องประดับเงินชนเผ่าคะฉิ่น

ชนเผ่าคะฉิ่นโดยเฉพาะกลุ่มย่อย จิงเผาะ บ้านใหม่สามัคคี อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ เป็นชนเผ่าที่มีอัตลักษณ์ด้านการแต่งกายด้วยเสื้อผ้าและเครื่องประดับเงินที่โดดเด่น ผู้หญิงนิยมสวมเครื่องประดับเงินมากกว่าผู้ชาย รูปแบบเครื่องประดับเงินของชนเผ่าคือ กำไล ห่วงคอ สร้อยคอ และเม็ดกระดุมติดเสื้อ โดยเฉพาะเม็ดกระดุมนั้นมีขนาดใหญ่ มีพวงระย้าห้อยประดับเคลื่อนไหวได้ และเกิดเสียงดังเมื่อเคลื่อนไหวร่างกาย ชนเผ่าคะฉิ่นนิยมสวมเครื่องประดับเงินเต็มรูปแบบในพิธีหรืองานสำคัญที่เรียกว่า “การเต้นมะหน่าว” ซึ่งจัดขึ้นในช่วงเดือนธันวาคมของทุก ๆ 2 ปี ความสำคัญของเครื่องประดับเงินที่มีต่อวิถีชีวิตของชนเผ่าคะฉิ่นนั้น เป็นมรดกตกทอดจากพ่อแม่สู่ลูก เป็นสิ่งบ่งบอกถึงสถานะทางเศรษฐกิจ และแสดงความแตกต่างระหว่างชนเผ่าของตนเองกับชนเผ่าอื่น ชนเผ่าคะฉิ่นมีความภาคภูมิใจในการสวมเครื่องประดับกับเสื้อผ้าและถือเป็นส่วนหนึ่งของร่างกาย ช่างทำเครื่องประดับในเมืองมัตจินา รัฐคะฉิ่น เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการผลิตและส่งเครื่องประดับเงินให้ชนเผ่าคะฉิ่นสวมใส่ เนื่องจากในหมู่บ้านไม่มีช่างทำเครื่องประดับ

เงิน นอกจากนี้ รูปแบบเครื่องประดับเงินชนเผ่าคะฉิ่นสามารถนำมาเป็นแนวคิดหรือแนวทางประยุกต์ใช้ต่อยอดในเชิงการออกแบบให้เป็นรูปแบบเครื่องประดับร่วมสมัยที่สามารถใช้กับวิถีชีวิตของผู้นในสังคมเมืองได้ โดยพิจารณาถึงความเหมาะสมด้านต่าง ๆ เป็นพื้นฐานสำคัญ

เอกสารอ้างอิง

- กาดสวนแก้ว. (2563). **ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองเขียว**. [ออนไลน์]. ได้จาก <http://www.kadsuankaew.co.th/nongkheaw/>. [สืบค้นเมื่อวันที่ 7 เมษายน 2563].
- กรมส่งเสริมวัฒนธรรม. (2562). คำล้ำ วัฒนธรรมชาวไทยภูเขา. **วารสารวัฒนธรรม**, 58 (1), 9.
- ไม่หอม. (2553). เยือนเทศกาลมะหนาว ก่อนจะเหลือเพียงความทรงจำ. **นิตยสารสาละวินโพสต์**, 57, 3.
- สุจิรา ปานจนะ. (2547). จากรัฐคะฉิ่นสู่ถิ่นเชียงดาว: การรื้อฟื้นวัฒนธรรมชาวคะฉิ่นในเมืองไทย. **นิตยสารสาละวินโพสต์**, 19, 1.
- สมาคมศูนย์รวมการศึกษาและวัฒนธรรมของชาวไทยภูเขาในประเทศไทย. (2563). **ชนเผ่าคะฉิ่น**. [ออนไลน์]. ได้จาก <https://impect.or.th/?p=15021>. [สืบค้นเมื่อวันที่ 7 เมษายน 2563].
- อนุชาติ ลาพา และพงษ์รัชชังรัมย์. (2556) **แนวทางการอนุรักษ์ประเพณีการรำมะหนาว (MANAU) ของชนเผ่าคะฉิ่นในชุมชนบ้านใหม่สามัคคี หมู่ 14 ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่** (รายงานการวิจัย ไม่ได้ตีพิมพ์). สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, กรุงเทพฯ
- Asia. (2020). **The Kachin dilemma**. [ออนไลน์]. ได้จาก <https://www.economist.com/asia/2013/02/02/the-kachin-dilemma1>. [สืบค้นเมื่อวันที่ 7 เมษายน 2563].
- Campbel, Margaret. (1981). **From the Hand of the Hills**. Hong Kong : Toppan Printing.
- Myutsaw Shayi. (2548). เทศกาลต้นมะหนาวของชาวคะฉิ่น. **นิตยสารสาละวินโพสต์**, 27 (2).
- Naw Naw. (2563). **Kachins**. [ออนไลน์]. ได้จาก <https://www.facebook.com/htunnaw>. [สืบค้นเมื่อวันที่ 7 เมษายน 2563].

สัมภาษณ์

อนุชาติ ลาพา. (17 สิงหาคม 2562). สัมภาษณ์. ประธานกลุ่มท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของ
ชนเผ่า คะฉิ่นบ้านใหม่สามัคคี อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่.

Naw Naw. (3 พฤษภาคม 2563). สัมภาษณ์. ชนเผ่ากะฉิ่น เมืองมิตจีนา รัฐกะฉิ่น
ประเทศ เมียนมาร์.

